

UČITELIA DLHODOBO ZARÁBAJÚ MENEJ AKO INÍ VYSOKOŠKOLSKY VZDELANÍ PRACUJÚCI

Podľa OECD v roku 2023 zarábali učitelia na základných školách 71 % priemeru ostatných vysokoškolsky vzdelaných zamestnancov na Slovensku. Pri stredných školách je pomer 75 %. Česko a Poľsko sú na podobnej úrovni. Výrazne nižšie je Maďarsko (49 a 53 %) – Graf 1.

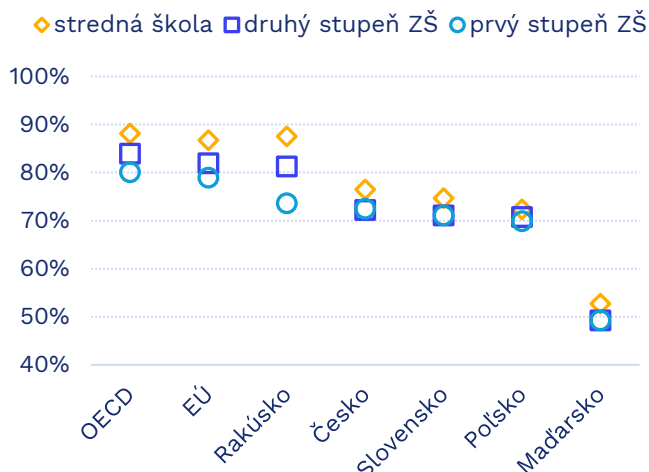
- Hoci je dlhodobý trend pozitívny, v roku 2023 došlo k pomernému poklesu plátov slovenských učiteľov. V roku 2022 zarobili na základných školách (ZŠ) 76 % a na stredných školách (SŠ) 80 % priemerného príjmu vysokoškolsky vzdelaných (Graf 2). Zvýšenie taríf o 12 % od septembra 2023 sa prejaví až v dátach za rok 2024.
- V nominálnom vyjadrení dosiahla v roku 2023 priemerná hrubá mzda učiteľa aj s príplatkami na ZŠ 1 663 € a na SŠ 1 747 €. Na Slovensku nie sú rozdiely v platoch medzi učiteľmi 1. a 2. stupňa ZŠ.
- Minuloročné platy radia Slovensko na 21. priečku z 27 štátov meraných OECD. V celej OECD zarábali učitelia na prvom stupni ZŠ 81 % priemerného platu vysokoškolsky vzdelaných zamestnancov, druhostupňoví učitelia 84 % a učitelia na stredných školách 88 %. Z okolitých štátov má najvyššie pomery Rakúsko (74, 81 a 88 %).
- V EÚ je premiantom v platoch učiteľov Portugalsko, kde učiteľ prvého stupňa zarobí 128 % mzdy zamestnanca s vysokou školou. Pri učiteľoch druhého stupňa je to 125 % a stredoškolských 135 %.

PRÍJMY RUSKA Z VÝVOZU FOSÍLNYCH PALÍV SÚ DRUHÉ NAJNIŽŠIE OD ZAČIATKU VOJNY

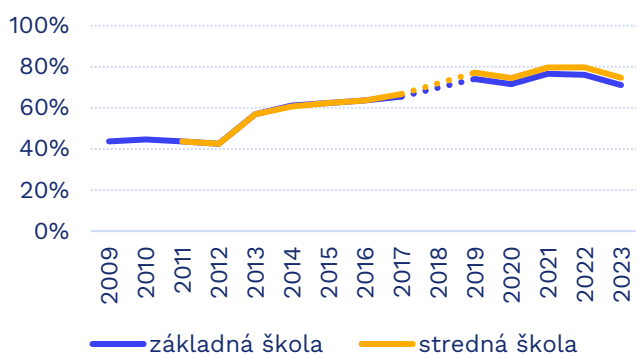
V septembri inkasovalo Rusko za export fosílnych palív 618 miliónov dolárov denne (o 2 % menej ako v auguste). Nižšie príjmy malo iba v júli 2023 (610 miliónov). Pokles trvá šesť mesiacov v rade. Oproti rekordu z marca 2022 príjmy klesli o 50 % (Graf 3).

- Ako ukazujú dáta finskeho think-tanku CREA, po kolapse príjmov zo zemného plynu sa Rusko spolieha hlavne na export ropy a palív. Ide najmä o export tankermi, keďže export cez ropovody tvorí len 9 % príjmov (58 miliónov dolárov denne).
- I tu však vidieť klesajúci trend. V septembri dosiahli príjmy z exportu surovej ropy 192 miliónov dolárov denne (v auguste rovnako). Príjmy z exportu palív a produktov boli 195 miliónov denne (pokles o 3 %).
- Rusko vyváža ropu najmä do Číny (47 %) a Indie (37 %). Ďalší obchodní partneri sú Turecko a EÚ.
- Cenový strop na ruskú ropu platný od decembra 2022 znížil príjmy Ruska o 8 %, čo je k tohtoročnému septembru úhrne 23 miliárd dolárov. Väčšinu vývozu (66 %) však transportuje tieňová flotila tankerov, ktorá sankcie obchádza.

Graf 1: Pomer plátov učiteľov v porovnaní s vysokoškolsky vzdelanými pracujúcimi (2023)

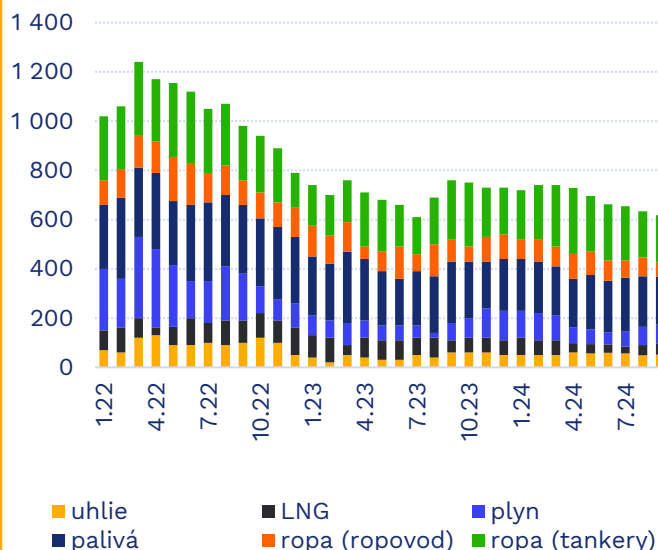
Graf 2: Vývoj pomeru plátov učiteľov oproti vysokoškolsky vzdelaným pracujúcim v SR (%)

Poznámka: Dáta za rok 2018 sú nedostupné. V roku 2018 sa zmenila metodika.

Zdroj: OECD

Graf 3: Mesačné príjmy Ruska z exportu uhľovodíkových palív (mil. USD denne)

NAJVÄČŠOU SKUPINOU POBERATEĽOV 2 % DANE Z PRÍJMU SA STANÚ DÔCHODCOVIA

V roku 2023 poukázalo 2 % dane z príjmu 930-tisíc fyzických osôb a 65-tisíc podnikov. Od roku 2026 bude možné asignovať 2 % vybranej organizácii a ďalšie 2 % na každého rodiča-dôchodcu. Vzrastie počet prijímateľov i objem asignovanej dane.

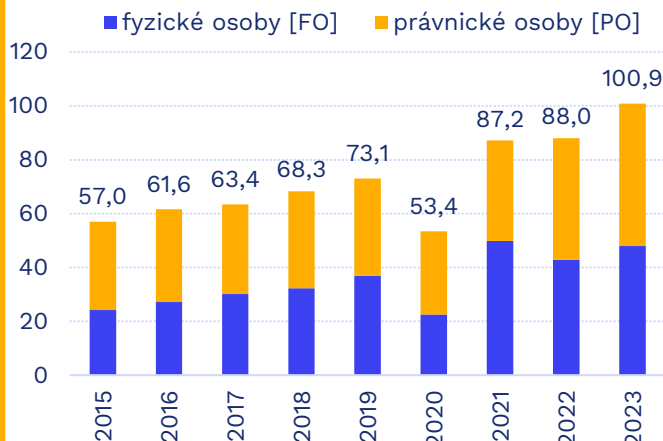
- V roku 2022 odvedli fyzické osoby (FO) 3,65 miliardy eur na dani z príjmu zo zamestnania a podnikania. Právnické osoby (PO) odvedli 3,86 miliardy eur. Z toho v roku 2023 poukázali fyzické aj právnické osoby 101 miliónov eur v prospech približne 18-tisíc organizácií. Ide o doteraz najvyššiu sumu (Graf 4).
- Najväčší podiel získali prijímatelia z Bratislavského (42,8 %), najmenší z Nitrianskeho kraja (6,2 %). Vlni bolo darcov viac ako 995-tisíc (930-tisíc FO a 65-tisíc PO). Priemerná výška asignovanej dane jednej FO dosiahla 48 €, u PO to bolo 759 € (Graf 5).
- Mediánová výška získaného podielu dane jedného prijímateľa bola vlni takmer 1 600 eur. Najvyššiu sumu (2,26 milióna eur) získala Nadácia EPH.
- Nové pravidlá asignácie prinesú od roku 2026 výrazný nárast počtu prijímateľov aj objemu poukázanej dane z príjmu. Na ilustráciu, ak by štvrtina FO vlni poukázala 2 % z dane každému rodičovi, pribudlo by približne 230-tisíc prijímateľov. Ich počet by sa teda viac ako zdesaťnásobil.

OPATRENIA REVÍZIE VÝDAVKOV NA OBRANU SA V MINULOM ROKU PLNILI NA TAKMER 60 %

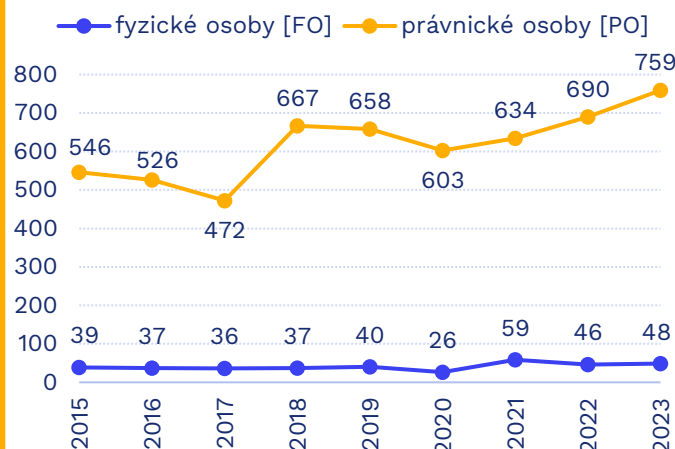
V roku 2023 ministerstvo obrany splnilo 34 z celkového počtu 58 opatrení (59 %) z revízie výdavkov, ktorú vypracovalo ministerstvo financií (Graf 6). Medziročne nedošlo k významnej zmene. Úsporné opatrenia sa podľa odpočtu, ktorý zostavuje ISA, splniť nepodarilo.

- V rokoch 2021-2022 ministerstvo obrany usporilo 75,6 miliónov eur. Vlni malo usporiť 67,7 miliónov. Najvyššiu úsporu (52 miliónov) mala priniesť stabilizácia plátov profesionálnych vojakov, ale ich platy sa zvýšili, a tak k úspore nedošlo. Ministerstvo to odôvodňuje zhoršenou bezpečnostnou situáciou a snahou prilákať do armády nových príslušníkov.
- V minulom roku sa skončil optimalizačný, procesno-organizačný audit úradu ministerstva obrany a jeho podporných činností. Audit je potrebný na uskutočnenie úspor v roku 2024.
- Upravil sa tiež proces obstarávania tak, aby boli medzinárodné tendre vrátane agentúr NATO a EÚ systematicky posudzované pri príprave projektu (štúdia uskutočniteľnosti, investičný zámer).
- Rezort obrany pripravil aj analýzu dopĺňovania ozbrojených síl v kontexte demografického vývoja.

Graf 4: Vývoj objemu finančných prostriedkov poukázaných FO a PO (milióny €)

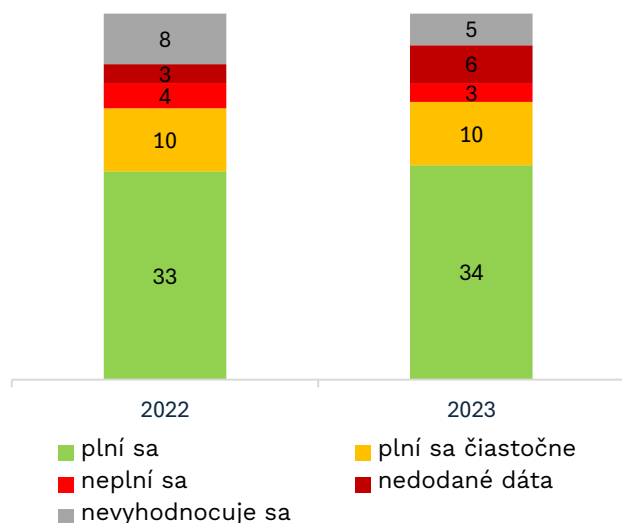

Graf 5: Vývoj priemernej výšky asignácie 2 % dane z príjmu FO a PO (€)

Zdroj: Finančná správa

Graf 6: Hodnotenie plnenia opatrení revízie výdavkov na obranu (počet opatrení)

Zdroj: ISA